

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.306/2017/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. március hó 7. napján kelt 15.P.22.297/2015/33. számú ítélete ellen a felperes részéről 35., míg az alperes részéről 36. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **helybenhagyja** azzal a pontosítással, hogy a felperes által a Magyar Államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege 165 753 (százhatvanötezer-hétszázötvenhárom) Ft, az alperes által fizetendő 77 438(hetvenhétezer-négyszázharmincnyolc) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 70 000 (hetvenezer) Ft másodfokú perköltséget, valamint az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak 211 107 (kettőszáztizenegyezer-százhet) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes magáncélú használatra megvásárolta az **(gpjmű frg.rszm.-a)**. forgalmi rendszámú Ford Fusion típusú gépjárművet bruttó 3 650 000 Ft vételárért. A vételárból 3 285 000 Ft finanszírozására az alperes jogelődjével, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt-vel (a továbbiakban: alperes) 2008. január 31. napján megkötötte a **(kölcso nsz er z ö d é s s z á m a)**. számú svájci frank alapú kölcsö nsz er z ö d é s t. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztőrés z l e t e k ö s s z e g é t (40 772 Ft) és esedékességét, a törlesztőrés z l e t e k s z á m á t (120), az ö s s z e s t ö r l e s z t ö r é s z l e t ö s s z e g é t (4 892 640 Ft) és a teljes hiteldíjmutatót (9,66 %). A kamat- és az árfolyamváltó z á s (kamatváltó z á s I. és kamatváltó z á s II.) elszá m o l á s á n a k m ó d j a k é n t az ún. fix devizakonstrukcióban állapodtak meg.

A kölcsö nsz er z ö d é s r é s z é t képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely többek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

- I.7. pont: „Fix devizakonstrukció: Amennyiben a mértéka d ó devizanem nem forint, a kölcsönbevevővel a kamatváltó z á s I. és II. elszá m o l á s a a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkí v ü l i kamat és/vagy árfolyamesemény.”
- - I.17.: „Mértéka d ó devizanem: az egyedi kölcsö nsz er z ö d é s b e n meghatározott devizanem”
- I.18.c.: „Mértéka d ó kamatláb: Amennyiben a mértéka d ó devizanem egyéb (nem forint), úgy a mértéka d ó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértéka d ó devizanem három havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (három havi LONDON InterBank Offered Rate-LIBOR)”

- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam"

- I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által fogatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja."

- I.24.: „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejött napján"

- I. 25.:

„b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1."

IV.4.: „A Hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani." E pont tartalmazza a kamatszámítás képletét.

IV.6. : „Az esedékessé vált törlesztő részletekre jutó kamatváltozás II-t a Hitelező utólag - a hirdetményben közzétett gyakorisággal - terheli ki, amennyiben a még ki nem terhelte valamennyi kamatváltozás II. összege legalább a hirdetményben meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnéskor a Hitelező a ki nem terhelte valamennyi kamatváltozás II-t kiterheli/illetve jóváírja."

- IV.7.: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap."

- IV.9.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni."

- V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euró keresztárfolyamának változása."

- V.7.: „A Kölcsönbevevő köteles a Hitelező székhelyén és fióktelephelyén kifüggesztett hirdetmény szerinti költségeket - azok felmerülése esetén - a Hitelezőnek megtéríteni."

- VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg".

Az alperes 2009. augusztus 1. napjától kezdődően a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzatot alkalmazta (Üsz.2.).

Az Üsz2. V.6. pontja szerint: „A hitelező javára az eszközből megvásárolt gépjárműre - a felek között létrejött opciós szerződéssel - alapított opciós jog ún. „zárt opció", azaz a hitelező opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja, az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt."

- V.7. pont: „Amennyiben a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.”

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására adásvételi és opciós szerződést kötöttek. Az opciós szerződés 4. pontja szerint az alperes a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig a kölcsönbevevő vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (szerződés 6. pont). A szerződés 7. pontja szerint „a hitelező az e megállapodás szerint alapított vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönbevevő a jelen megállapodás 1. pontjában hivatkozott kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül - akár részben, vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül.” Az alperes a kölcsönszerződést 2016. január hónapban felmondta.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti, a perbeli kölcsönszerződéssel összefüggő elszámolást elkészítette, abban az ügyleti kamatláb induló mértékét 9,41 %-ban határozta meg. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes módosított keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapítottnan 1 274 951 Ft visszafizetésére és a perrel érintett gépjármű törzskönyvének kiadására kérte kötelezni az alperest, továbbá kérte megállapítani az üzletszabályzat IV.7. pontja és V.6. pontja, továbbá az opciós szerződés 4. pontja érvénytelenségét. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként az Üsz.I.18.c. pontja szerinti LIBOR ügyleti kamat alkalmazásával kérte a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítani.

A szerződés érvénytelenségét a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi XCIII. tv. (Hpt.) 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjaiban foglaltakra, valamint az árfolyamkockázatról történő tájékoztatás hiányára (hiányosságára) és az árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek ebből adódó tisztességtelenségére alapította. Érvélese szerint az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza az ügyleti kamat éves százalékos induló értékét, és ez a szerződés, valamint az Üsz. rendelkezéseiből sem számítható ki, így legfeljebb az Üsz. I.18.c. pontja szerinti referencia (LIBOR) kamat felszámítására van lehetőség. Kifejtette, miután nem történt megállapodás az ügyleti kamat induló mértékében, nemcsak a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja, hanem b) pontja alapján is érvénytelen a szerződés, miután a THM százalékos mértéke meghatározásakor az ügyleti kamat százalékos értékét is figyelembe kellett venni. Ezen kívül álláspontja szerint a gépjárműre vonatkozó kölcsönügylet esetén nem alkalmazható a 41/1997. (III.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: THM rendelet). Utalt továbbá arra, hogy az alperes olyan költségeket is figyelembe vett a THM meghatározásakor, amelyek kiterhelésére vonatkozó szerződési feltételeket a Kúria közérdekű ítéletében megsemmisített (szerződéskezelési díj, ügyviteli költség), illetve, amelyekről a 2014. évi XXXVIII. tv. (a továbbiakban: DH1. tv.) megállapította, hogy érvénytelen kikötések (árfolyamrés), ezért a THM százalékos mértéke sem lehet valós. Álláspontja szerint a kamatkikötés hiánya és a THM valótlán százalékos mértéke következtében a szerződés nem deviza alapú. Állította, az alperes a szerződéskötést megelőzően nem adott megfelelő tájékoztatást részére az ügylet kockázatairól, amiből következően árfolyam-különbözet megfizetésére nem kötelezhető. Kifejtette, az Üsz. kapcsolódó V.6. pontja érvénytelen, mert nem felel meg a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltaknak, ezért tisztességtelen az 1959-es Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdése rendelkezéseire tekintettel. Az Üsz. IV.7. pontja és az opciós szerződés 4. pontja érvénytelenségének

indokaként arra hivatkozott, hogy e szerződési részek az 1959-es Ptk. 374. § (2) bekezdésének megkerülését célozzák, ezáltal a 200. § (2) bekezdése értelmében semmisek.

A törzskönyv kiadására vonatkozó kereset jogi alapjaként azt adta elő, hogy a törvény által az opciós jog gyakorlására alperes számára biztosított 5 éves időtartam a szerződés megkötésétől kezdődően már eltelt, ezért az alperesnek semmilyen jogcíme nincs a törzskönyv birtokban tartására.

Az alperes érdemi ellenkérelme elsődlegesen a kereset elutasítására irányult. A szerződés érvénytelenségének megállapítása esetére kérte annak érvényessé nyilvánítását az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével akként, hogy a bíróság pótolja az ügyleti kamat százalékos értékét, azt 9,41 %-ban határozza meg. Álláspontja szerint az összes törlesztőrészlet összegéből kivonva a kölcsön összegét, a különbözet adja az összes induló kamatot, ebből kifejezhető a kamat éves százalékos értéke, annak kiszámítása az Üsz.IV.4. pontja szerinti képlet alapján lehetséges. A Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára alapított kereset kapcsán hangsúlyozta, a szerződés fizetési kötelezettség pontja tartalmazza a THM százalékban kifejezett mértékét, ekként megfelel az irányadó rendelkezéseknek, az a szerződéskötéskor hatályos THM rendeletben foglaltak alapján helyesen került meghatározásra, figyelemmel az Üsz.I.27. pontjában foglaltakra is. Érvélt, hogy az Üsz.V.6. pontja a szerződés és az Üsz. vonatkozó egyéb pontjaival együtt az árfolyamkockázatról megfelelő tájékoztatást ad. Kiemelte, nem volt kötelessége a jövőbeni árfolyam lehetséges változásának becslése, erre vonatkozóan tájékoztatás adása, arra nem is volt ráhatása.

Álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsön visszafizetésének az opciós szerződéstől független atipikus biztosítéka, az nem az opciós jog megszűnéséhez kapcsolódik, hanem a felperes teljesítésével függ össze. Állította, a felperesnek még áll fenn tartozása vele szemben, ezért az Üsz.IV.9. pontjában foglaltakra figyelemmel nem tarthat igényt alappal a perbeli gépjármű törzskönyvére. Hivatkozott arra, hogy az Üsz.1. helyében utóbb az Üsz.2. lépett, amelynek V.6. pontja egyértelmű rendelkezést tartalmaz arra nézve, hogy a kikötött opciós jog zárt opciónak minősül.

Az elsőfokú bíróság ítéletével érvényessé nyilvánította a perbeli kölcsönszerződést 9,41 % értékű induló ügyleti kamat meghatározásával és megállapította, hogy a kölcsönszerződés részévé vált **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelen. Kötelezte továbbá az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperes részére a perbeli gépjármű törzskönyvét. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest az alperes javára 65 000 Ft perköltség megfizetésére. A feljegyzett elsőfokú eljárási illetékből a felperest 105 000 Ft, míg az alperest 43 500 Ft megfizetésére kötelezte.

Határozatának indokolása szerint a szerződés az 1959-es Ptk. 685. § e) pontja szerinti fogyasztói szerződésnek minősülő deviza alapú szerződés, amelyben a THM éves százalékos mértéke a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően került meghatározásra, ennek során az alperes helyesen alkalmazta a THM rendelet előírásait. Megállapította, a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás szerződésben meghatározott mértéke (az induló törlesztőrészletek összege) meghaladja a kölcsön összegét, ami igazolja az ügyleti kamatban való megállapodást. Kifejtette, az induló ügyleti kamat éves százalékos mértéke szerződésben való feltüntetésének hiánya a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja értelmében. Ezt az érvénytelenségi okot azonban kiküszöbölhetőnek ítélte az induló kamat meghatározásával, amelynek során a felülvizsgált elszámolás adatai között szereplő, és a felperes által nem kifogásolt 9,41 %-os induló ügyleti kamat mértéket fogadta el.

Alaptalannak ítélte a felperes hivatkozását, miszerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás hiánya miatt érvénytelen a szerződés. Megállapította, a kölcsönszerződés és az Üsz. megfelelő rendelkezéseinek (Üsz. V.6., I.17., I.20., I.22., I.23., I.24., I.25.b., c. pontjai) együttes

értelmezéséből egyértelműnek kellett lennie a felperes számára, hogy ő viseli az árfolyamváltozásból eredő kockázatot korlátozás nélkül. Hangsúlyozta, az Üsz. I.23. pontjában meghatározott ún. rendkívüli árfolyamesemény fogalma nem hagyhatott kétséget a kölcsönbevevőben afelől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat. Kiemelte, a fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségre tekintettel elvárható volt a felperestől, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt, részletesen tanulmányozza a szerződést és a számára nem érthető rendelkezésekről kérjen tájékoztatást. Rámutatott, miután a felperes személyes előadása során maga sem hivatkozott olyan körülményre, amelyből arra lehetett következtetni, hogy az árfolyamkockázat körében kapott tájékoztatás alapján azt gondolhatta, az árfolyamkockázat nem valós, vagy őt csak korlátozott mértékben terheli, alaptalannak ítélte ezt a hivatkozást is.

Érvénytelennek ítélte az Üsz. IV.7. pontját az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján, miután az az 1959-es Ptk. 374. § (2) bekezdésében foglalt kógens rendelkezés megkerülésére irányul.

A törzskönyv kiadásával kapcsolatos jogi álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartása az opciós szerződéshez kapcsolódó járulékos biztosíték, s miután az alperes opciós joga megszűnt, a szerződéskötéstől számított 5 év elteltével alaptalanul tartja a birtokában a gépjármű törzskönyvét, azt tehát köteles kiadni.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes és az alperes is fellebbezést nyújtott be.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával 100 000 Ft „kiadására”, helyesen megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Követelése jogalapjaként változatlanul azt jelölte meg, hogy a szerződés a kamat meghatározása, az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya és a THM téves meghatározása miatt érvénytelen. Emellett külön is hivatkozott az Üsz. V.6. pontja érvénytelenségére. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy a tőkén felül kizárólag annak jegybanki alapkamatával tartozik, árfolyamkülönbözet fizetési kötelezettség nem terheli.

Kiemelte, a szerződés kamat feltüntetésének hiánya miatti érvénytelensége nem orvosolható a kamat utólagos meghatározásával, mert a szerződéskötéskor a kamat mértékében nem állapodott meg az alperessel, és az a szerződés adatai és rendelkezései alapján sem számítható ki. Állította, az induló ügyleti kamatot a törvényi elszámolás nem tartalmazza, azt csupán a jogorvoslati eljárás keretében megküldött részletes elszámolás rögzíti, emiatt az ügyleti kamat mértéke a törvény erejénél fogva nem konvalidálódhatott. Álláspontja szerint a DH2 tv. szerinti eljárásban csupán a DH1. tv. 3. és 4. §-ában meghatározott érvénytelenségi okok fennállta miatt keletkezett túlfizetést vitathatta, az ügyleti kamat mértékét azonban nem. Érvéle szerint ha a bíróság a törvényi elszámolás rendelkezéseit tartotta elfogadhatónak, úgy a pert meg kellett volna szüntetnie, nem pedig ítélettel döntenie a kereset elutasításáról, miután a kereset a törvényi elszámolás adatainak nem felel meg. Egyebekben e körben - álláspontja szerint - ellentmondásos, homályos az ítélet indokolása, mert nem lehet abból megállapítani, az elsőfokú bíróság amellelt foglalt-e állást, hogy az Üsz. IV.4. pontjából egyértelműen kiszámítható az ügyleti kamat százalékos mértéke, vagy a szerződés a DH2 tv. alapján konvalidálódott, illetve, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában írt okból a szerződés teljesen, vagy részlegesen érvénytelen, továbbá, hogy ezt az érvénytelenségi okot az elsőfokú bíróság küszöbölte-e ki, vagy a DH2 tv. alapján elkészített törvényi elszámolás.

Kifejtette, mivel a szerződés érvénytelen a kamat feltüntetésének hiánya miatt, nem lehet érvényes annak a THM-re vonatkozó rendelkezése sem, hiszen abban az alperes számításba vette a szerződésben nem szereplő ügyleti kamatot, valamint a DH1 tv. szerint megsemmisített költséget (árfolyamrés), továbbá a szerződéskezelési díjat és olyan egyéb költségeket, amelyek alapjául szolgáló általános szerződési feltételeket (Üsz.V.5., V.7.) a bíróság közérdekű perben hozott ítéletével semmisnek nyilvánított.

Állította, érvénytelen az Üsz. V.6. pontja, a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése, valamint az 1959-es Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdése alapján, mert nem kapott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról, holott azt nemcsak a 2008/48. EK Irányelv írja elő, hanem a Kúria 6/2013. PJE 3. pontja és a 2/2014. PJE1. pontja is. Hivatkozva az Európai Bíróság C/42-15. számú ítéletében foglaltakra hangsúlyozta, nem köteles megfizetni a járulékokat, csupán a tőkét.

További érvelése szerint sem az Üsz. I.17., 22., 24., 25.b. pontjaiban foglalt szerződési feltételekből, sem azokat együtt értelmezve nem lehet következtetni arra, hogy árfolyam-különbözet megfizetésére köteles. Utalt arra, ezek a kikötések a szokásos szerződési gyakorlattól eltérő speciális szabályokat tartalmaznak, ezért az alperesnek erre külön fel kellett volna hívni a figyelmét.

Vitatta a terhére megállapított perköltséget is, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a pertárgyértéket helytelenül, az alperes egyoldalú közlésének a figyelembe vételével határozta meg. Véleménye szerint az általa megjelölt marasztalási összegből kellett volna kiindulni a pertárgyérték meghatározása során.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadására vonatkozó kereset elutasítását kérte. Az Üsz. IV.9. pontjában foglaltakra hivatkozással kiemelte, akkor kötelezhető a törzskönyv kiadására, ha a kölcsönbevevő a szerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének eleget tett, a felperesnek azonban jelenleg is áll fenn tartozása. Emellett továbbra is hangsúlyozta, a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés, és nem az opciós jog biztosítója. Állította, hogy a szerződés részét képező **(üzletszabályzat 1. jelölése)** számú üzletszabályzatot 2009. augusztus 1. napjával felváltotta a **(üzletszabályzat 2. jelölése)** számú üzletszabályzat, amelynek V.7. pontja a korábbi üzletszabályzat IV.9. pontjával egyezően akként rendelkezik, hogy a hitelező csak akkor köteles kiadni a törzskönyvet, ha a kölcsönbevevő valamennyi fizetési kötelezettségét teljesítette. Kiemelte, az opciós szerződés nem tartalmaz az opciós jog megszűnése esetére törzskönyv kiadási kötelezettséget előíró rendelkezést, amiből megítélése szerint ugyancsak az a következtetés vonható le, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga független az opciós szerződéstől.

A peres felek fellebbezési ellenkérelme az ellenérdekű fél fellebbezésével érintett elsőfokú ítéleti rendelkezések helybenhagyására irányult.

A felperes és az alperes fellebbezése **alaptalan.**

A per érdemét illetően - a fő tárgy tekintetében - az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek a kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges lényeges feltételekben megállapodtak. Az ítéletábra osztja azt az álláspontját is, hogy a felperes által felhozott - a fellebbezés tárgyát is képező - okok közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való rögzítésének hiánya miatt állapítható meg a kölcsönszerződés érvénytelensége. Egyetért az elsőfokú bírósággal abban is, hogy ez az érvénytelenségi ok az induló ügylet kamatláb meghatározásával kiküszöbölhető.

Az ítéletábra - a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel - a következőket emeli ki.

THM helytelen meghatározása

A felek szerződése rögzíti a teljes hiteldíjmutató induló, százalékban kifejezett mértékét, ezért megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak. Ettől eltérő kérdés, hogy annak meghatározása helyes-e, a később kifejtettek szerinti mértékű induló ügyleti kamat figyelembevételével történt-e, azaz az ügylet tényleges terheit tartalmazza-e. Ha nem - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította -, az nem eredményezi a szerződés semmisségét, hanem a szerződés akarati hiba miatt megtámadható az 1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdése alapján, a

felperes azonban a szerződést nem támadta meg. Ezen kívül közömbös, hogy az alperes a THM kiszámításakor esetleg a DH1 törvény alapján tisztességtelennek minősülő árfolyamrést, vagy olyan költségeket is számításba vett, amelyeket a felperes vitat. Az előbbi, az árfolyamrésre vonatkozó érvénytelenségi okot a jogalkotó a DH törvények megalkotásával rendezte, az alperes a szerződés megkötésére visszamenő hatállyal köteles volt elszámolni a THM-ben megjelenő árfolyamrésszel a felperes javára, s miután a törvényi elszámolás megtörtént, az e miatti érvénytelenségi ok kiküszöbölődött. Az egyéb vitatott költségek pedig nem az érvénytelenség körében értékelendők, hanem a felek közötti elszámolásra tartoznak.

Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya

Egyetért az ítélőtábla az elsőfokú bíróság álláspontjával abban is, hogy az árfolyamkockázat felperes általi viselésére vonatkozó szerződési feltételek nem tekinthetők tisztességtelennek, a szerződés rendelkezései alapján ugyanis az elvárható körülményekkel eljáró átlagos fogyasztó, s így a felperes számára is felismerhető lehetett, hogy a perbeli kölcsönügylet árfolyamkockázattal jár, az kizárólag a felperest terheli, és annak nincs felső határa. Az ítélőtábla e tekintetben visszautal az elsőfokú ítéletben kifejtettekre, kiegészítve azt az alábbiakkal.

A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia. A kockázatteltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletekre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázatteltáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottnak nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következetes bírói gyakorlat szerint a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási jogi) kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - egyéb más jogági szankciók mellett - a szerződés érvényességét nem kívánja megengedni (BDT2006. 1450, BDT2009. 2004). A pénzügyi jog körébe tartozó Hpt. hivatkozott rendelkezése azonban a kockázatteltáró nyilatkozat elmaradásához nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét.

Mindebből következően az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázatteltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez nem állapítható meg. A kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja szerint a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezentúl a szerződés egyéb rendelkezései alapján - a elsőfokú bíróság által részletesen kifejtettek szerint - egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, és hogy az árfolyam kedvezőtlen változásának kockázata őt terheli.

Ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix devizakonstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztő részleteket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie. Lényeges továbbá, hogy az egyedi szerződésben rögzítésre került, miszerint a felperes a kamat- és az árfolyamváltozás elszámolási módjaként az ún. fix deviza konstrukciót választotta. A választás ténye feltételezi, hogy a felperes tisztában volt azzal, mit jelent a fix deviza konstrukció, ha pedig ezt ismerte, azt is tudnia kellett, hogy a forint esetleges gyengülése miatt az ügylet milyen kockázatokat hordoz magában.

A felperes által hivatkozott 2008/48. EK irányelv rendelkezéseit a magyar jogba a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv. (a továbbiakban: Fnyhtv.) ültette át. A törvénynek a jelen jogvita szempontjából releváns rendelkezéseit „a hitelezést megelőző tájékoztatás” című fejezet tartalmazza. A törvény 6. §-a - a 2008/48. EK irányelvben foglaltakat átvéve - pontokba szedve, egzakt módon határozza meg az adatok és információk azon körét, amelyet a hitelezőnek a hitelszerződés megkötését megelőző szakaszban meg kell adnia. A tájékoztatás célja, hogy a fogyasztó a különböző hitelszerződésekre vonatkozó ajánlatok összehasonlítása alapján a hitelszerződés megkötése tekintetében megalapozott döntést hozzon (Fnyhtv. 6. § (2) bekezdés). Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést sem a 2008/48. irányelv, sem az Fnyhtv. nem tartalmaz, emellett a hitelező mulasztásához nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét. A felperes tehát az irányelv tartalmából téves következtetésre jutott.

Az ügyleti kamatban való megállapodás hiánya

Nem vitás tény, hogy a perbeli szerződésben - a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában előírtak ellenére - nem került feltüntetésre a kölcsön ügyleti kamatának éves százalékos értéke. Nincs jelentősége annak, hogy ebből a hiányosságból fakadó érvénytelenségi ok a szerződés egészének semmisségét, vagy csupán részleges érvénytelenségét eredményezi. Mivel az érvénytelenség oka egy hiányosság, nyilvánvalóan nem alkalmazható az érvénytelenségnek a legalapvetőbb jogkövetkezménye, hogy az érvénytelen szerződéshez (szerződési feltételhez) joghatás nem fűződik, arra jogosultságot, vagy követelést alapítani nem lehet. A kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott „további” jogkövetkezményei alkalmazhatóak, ennek megfelelően - a DH2 tv. hatálya alá tartozó szerződések, így a perbeli kölcsönszerződés esetében - a körülményektől függően sor kerülhet a szerződés hatályossá vagy érvényessé nyilvánítására (DH2 tv. 37. § (1) bekezdés).

Lényeges, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazása során a kereseti kérelemhez kötöttség nem érvényesül, a bíróság szabadon dönt abban, hogy a lehetséges jogkövetkezmények közül melyiket alkalmazza. A jogkövetkezmények közötti választás lehetőségének egy korlátja van: nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 7. pont). A választás során valamennyi körülményt mérlegelve kell döntenie az adott esetben szóba jöhető és leginkább célravezető jogkövetkezmény alkalmazása mellett, döntése során nem részesítheti előnyben sem az egyik, sem a másik fél érdekeit az ellenérdekű fél érdekeivel szemben.

Az 1959-es Ptk. 237. §-a az érvénytelenség jogkövetkezményei körében egyenértékű lehetőségnek tekinti az eredeti állapot helyreállítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását, és csak ezek alkalmazhatatlansága esetén kerülhet sor a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítására (1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pont). Jelen esetben - a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése szerint - az eredeti állapot helyreállítása kizárt, az 1959-es Ptk. 237. §-a, az 1/2010. PK vélemény 5. pontja és a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 4. pontja értelmében prioritást élvező

érvényessé nyilvánításnak viszont nem volt akadálya. Annak megítélésénél ugyanis, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető-e, azt kell vizsgálnia, van-e mód az érvénytelenség okozta érdeksérelem elhárítására. A perbeli esetben - a fent részletezettek szerint - a kölcsönszerződés érvénytelensége egyetlen okból, az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének a hiánya miatt volt megállapítható. E hiányosság a felperesnek tényleges érdeksérelmet nem okozott, hiszen a szerződés konkrét összegben megjelölte az általa fizetendő havi törlesztések összegét, az ezen felüli fizetési kötelezettséget pedig az induló ügyleti kamat mértéke nem érintette. A tényleges felperesi érdeksérelem hiányára utal, hogy a kamat megjelölését maga a felperes sem tartotta lényegesnek, hiszen ellenkező esetben nyilván kérte volna annak szerződésben való rögzítését, azt azonban nem állította, hogy lett volna ilyen igénye. Ennek megfelelően az ítéletábla osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, nevezetesen, hogy az induló ügyleti kamatláb meghatározásával, mint az érvénytelenséget eredményező hiányosság pótlásával a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Abban viszont egyetért a felperessel, hogy a szerződés adatai és rendelkezései alapján nem állapítható meg, hogy a felek a szerződéskötéskor milyen induló ügyleti kamatlábban állapodtak meg, az Üsz. IV.4. pontjában szereplő kétismeretlenes egyenlet alapján ugyanis annak kiszámításához egy átlagos matematikai ismeretekkel rendelkező fogyasztó tudása nem elegendő. Utal ugyanakkor arra az ítéletábla, hogy a Kúria a perbelivel megegyező tartalmú szerződési feltételeket úgy ítélte meg, hogy azok alapján az induló ügyleti kamatláb kiszámítható, és a kapott eredménynek megfelelő kamatmértékkel a szerződés érvényessé nyilvánítható (Gfv.VII.30.150/2016/10.). Emellett az ítéletábla - az elsőfokú bíróság álláspontjával megegyezően - meghatározó jelentőséget tulajdonított a DH2 tv. alapján elvégzett törvényi elszámolásnak, az elsőfokú bíróság e körben kifejtett érveit a következőkkel egészíti ki.

A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekintendő, hogy az elszámolás során figyelembe vett adatokat - köztük az induló ügyleti kamatlábat - és az elszámolás eredményét nem kívánja vitatni, azaz azokat ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és az a továbbiakban nem vitatható. Ez egyben azt is jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően” került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el. Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos értéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset elbírálása során az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában illetve a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést azzal, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogyan maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját.

Jelen esetben a perbeli kölcsönszerződés fentiek szerinti felülvizsgált elszámolása nem vitásan megtörtént, annak során az alperes - a részletes elszámolás adatait tartalmazó okiratból megállapíthatóan - az induló ügyleti kamatlábat 9,41 %-ban határozta meg. A felperes az elszámolással szemben a törvényben biztosított jogorvoslatot nem merítette ki, ezt a kamatmértéket - a fent részletezettek szerint - ráutaló magatartással elfogadta, így - amint azt az elsőfokú bíróság is

helyesen megállapította - ennek az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható a szerződés érvénytelenségéhez vezető hiányosság, s ily módon a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Hangsúlyozandó, a DH1 és a DH2 tv-ek a hatályuk alá tartozó kölcsönszerződések hibáit kizárólag az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége miatti semmisséget érintően orvosolták. Nincs tehát akadálya annak, hogy a szerződés érvényessége a felülvizsgált elszámolás megtörténtét követően is vitatható legyen, azaz a fél kérheti a szerződés érvénytelenségének megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását a DH1 és a DH2 tv-nyel nem érintett szerződési rendelkezések tekintetében, így a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányára, és az árfolyamkülönbség viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségére hivatkozással is. Ennek nem mond ellent az, hogy az elsőfokú bíróság akként foglalt állást, hogy a perbeli szerződés érvénytelenségét eredményező hiányosság az induló ügyleti kamatlábnak a DH2 tv. rendelkezései szerinti felülvizsgált elszámolás során a felek általi meghatározásával elhárult. A perbeli szerződés kamatot érintő konvalidációja ugyanis - a fent részletezettek szerint - nem a DH1 vagy a DH2 tv. rendelkezése folytán következett be, hanem a peres felek megegyezése alapján, amely megegyezésen túl az érvénytelenségi ok kiküszöböléséhez szükség volt a szerződés bíróság általi érvényessé nyilvánítására is. A bírói gyakorlat az 1959-es Ptk. hatálya alá tartozó szerződések esetében az „érvényessé válás” (konvalidálódás) eseteit - vagyis amikor az érvénytelenség oka magától hárul el, vagy azt a felek maguk hárítják el - az érvényessé nyilvánítás esetkörébe vonja (1/2010. PK vélemény 5. pont). Ebből következően a konvalidáció önmagában nem teszi szükségtelessé, hogy a bíróság jogalkotó döntéssel rendelkezzen a szerződés érvényessé nyilvánításáról, mint az érvénytelenség adott esetben alkalmazandó jogkövetkezményéről. A fentiekből következően, bár jelen ügyben a felek - a fentiekben levezetett módon - orvosolták a szerződés hibáját, ez - jogszabályi háttér hiányában - nem zárta el a felperest (alperestől) annak a lehetőségét, hogy ennek kimondását keresettel (érdemi ellenkérelemmel) érvényesítse.

Nem osztja az ítéletábra a fellebbezésben kifejtett azon jogi érveket sem, miszerint a kamat tekintetében az elszámolás alapján történő konvalidálódás egyben azt jelentené ilyen esetben, hogy nincs helye a kereset (ellenkérelem) érdemi elbírálásának, csak a per Pp. 157. § a) pontja alapján történő megszüntetésének. A Pp. 157. § a) pontja alapján a bíróság akkor szünteti meg a pert, ha a keresetlevelet már a Pp. 130. § (1) bekezdés a) - h) pontja alapján idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani. A felperesek érvelését figyelembe véve jelen ügyben a d) és az f) pontban írt pergátló körülmény fennállásának, azaz annak a vizsgálata jöhetne szóba, hogy a felperes követelése ítélt dolognak minősül-e, vagy hogy bírói úton érvényesíthető-e az igényük. A peradatok szerint a felperes az alperes által a DH2 tv. alapján elvégzett elszámolással szemben nem fordult bírósághoz, így fogalmilag kizárt, hogy az ügyleti kamat meghatározásának hiánya miatti érvénytelenség alkalmazható jogkövetkezménye ítélt dolognak minősüljön. A DH2 tv. 18. § (5) bekezdésének az a rendelkezése pedig, miszerint ha a fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített elszámolással szemben nem él panasszal, a továbbiakban azt nem vitathatja, nem értelmezhető úgy, hogy ezzel a szabállyal a jogalkotó kizárta a bírói út lehetőségét a szerződés érvénytelenségével kapcsolatos mindennemű jogvitában.

Tévesen értelmezi a felperes az Európai Unió Bíróságának C/42-15. számú ügyben hozott határozatát. Abból ugyanis a felperesi állásponttól eltérően nem vonható le az a következtetés, hogy akár a kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya, akár az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya miatt a fogyasztót csak a tőke visszafizetésének kötelezettsége terhelné. A Bíróság ebben az előzetes döntéshozatali eljárásban a 2008/48. EK irányelv egyes rendelkezéseinek értelmezését illetően foglalt állást, az irányelv azonban - az előzőekben írtak szerint - az

árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést nem tartalmaz, s ebből adódóan a hivatkozott határozatnak nincs az árfolyamkockázat viselésével összefüggésbe hozható megállapítása. A Bíróság - egyebek között - abban a kérdésben foglalt állást ebben az ügyben előzetes döntéshozatali eljárás keretében, hogy ellentétes-e az irányelvvel az a nemzeti jogi - az adott ügyben szlovák - szabályozás, miszerint ha a „hitelmegállapodás” nem tartalmazza az irányelv 10. cikke (2) bekezdésében megkövetelt összes tartalmi elemet, a megállapodást kamat- és költségmentesnek kell tekinteni, ha olyan tartalmi elemről van szó, amelynek hiánya kétségesse teheti a fogyasztó azon lehetőségének meglétét, hogy a kötelezettségvállalásának mértékét értékelje. A Bíróság az ilyen tartalmú szabályozást nem tartotta ellentétesnek az irányelvvel, ugyanakkor olyan megállapítást nem tett, miszerint az irányelv nemzeti jogba történő átültetése során a tagállamoknak a szlovák jog által szabályozott módon kellene szankcionálniuk az irányelvben megjelölt tartalmi elemek hitelmegállapodásban való feltüntetését elmulasztó hitelezőket. Épp ellenkezőleg azt hangsúlyozta, hogy a szankciók megválasztása a tagállamok hatáskörében marad. A magyar jogalkotó azt a megoldást választotta, hogy a kötelező tartalmi elemek - köztük az induló ügyleti kamat szerződésben való feltüntetése - hiányát a szerződés semmissé nyilvánításával szankcionálta (Hpt. 213. § (1) bekezdés), a semmisség jogkövetkezményeinek - az irányadó törvényi rendelkezések (1959-es Ptk. 237. §, illetve DH2 tv. 37. §) keretei közötti - levonását ugyanakkor a jogalkalmazó hatáskörében hagyta. Minderre figyelemmel az Európai Bíróság felperes által hivatkozott ítéletéből nem következik az, hogy a felperesnek kamat- és költségmentesen, továbbá a szerződés fennállásának időtartama alatt bekövetkezett árfolyamváltozás figyelmen kívül hagyásával kellene visszafizetnie az alperestől felvett kölcsön összegét, mint ahogy az sem, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségi ok a magyar jogszabályok alapján ne lenne kiküszöbölhető.

Miután a szerződés érvénytelensége kizárólag az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének elmaradása miatt volt megállapítható, tekintetbe véve továbbá, hogy ezen érvénytelenségi ok orvoslása a felek közötti elszámolást nem érintette, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a felperes szerződés érvénytelenségére alapított marasztalási igényét.

A törzskönyv kiadása

Az alperes alaptalanul támadta a törzskönyv kiadására irányuló keresetnek helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezést. Helytálló az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy a törzskönyv birtokban tartása az opciós szerződéshez kapcsolódó biztosítéknak tekinthető. Az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően - ilyen tartalmú jogszabályi tiltás hiányában - nincs akadálya annak, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékaként a felek kikössék a törzskönyv birtoklásának jogát mindaddig, amíg a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit nem teljesíti maradéktalanul. A perbeli esetben azonban a felek ilyen tartalmú megállapodást nem kötöttek. Az opciós szerződés 6. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.” Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani. Ennek megfelelően a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos

jogosultság. Mivel pedig az opciós szerződés - az elsőfokú ítélet fellebbezéssel nem támadott megállapítása szerint - megszűnt, nincs az alperesnek jogalapja a törzskönyv birtokban tartására.

Az ítélet tábla kiemeli ezzel összefüggésben, hogy a rendelkezésre álló peradatok szerint az alperes a perbeli kölcsönszerződést 2016. januárjában felmondta. A szerződéskötés időpontjához képest (2008. január 31.) azonban az opciós jog gyakorlására nyitva álló 5 éves időtartam már ezt megelőzően, 2013. január 31. napján letelt, így az alperes vételi jogát már joghatályosan nem gyakorolhatta.

Az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja - az opciós szerződés 4. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. Utal e tekintetben az ítélet tábla az 1959-es Ptk. szerződés értelmezésével kapcsolatos 207. § (1) és (2) bekezdésére, amely szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akarata és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma e szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó a Ptk. fenti rendelkezéseivel a pontatlan, vagy bizonytalan megfogalmazás kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ennek megfelelően, ha az alperesnek a IV.9. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékeként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen, félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia. Az érintett kikötésnek azonban annak teljes megszövegezése alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható az alperes szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont az 1959-es Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltja.

Mindezt figyelembe véve az Üsz. IV.9. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt. Miután a kifejtettekre tekintettel az alperesnek nincs érvényes jogcíme a törzskönyv birtokban tartására, az elsőfokú bíróság helytállóan kötelezte az alperest annak kiadására.

A fenti megállapítással ellentétes következtetés - az alperes álláspontja szerint a szerződés részévé váló - **(üzletszabályzat 2. jelölése)** megjelölésű üzletszabályzat V.6. pontjából sem vonható le. E rendelkezés szerint ugyanis a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt, ez pedig a szerződéskötéstől számított - és nem a feltétel bekövetkeztétől irányadó - 5 év. Erre tekintettel nem volt szükséges annak vizsgálata, hogy az új üzletszabályzat a felek szerződésének részévé vált-e.

Az alperes fellebbezési érvelésével szemben önmagában az, hogy az opciós szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az opciós jog megszűnésével az alperes köteles kiadni a törzskönyvet, még nem jelenti azt, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga nem minősülhet az opciós jog biztosítékának.

Pertárgyérték

Az ítéletábra az elsőfokú eljárás pertárgyértékét az elsőfokú bíróságtól eltérően határozta meg. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke az irányadó. Jelen ügyben a felperes a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl annak a megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felpereseknek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. A felperesnek az alperes által nyilvántartott tartozása a kereset előterjesztésének időpontjában 2 178 236 Ft volt, ezért az ítéletábra az elsőfokú perértéket 4 053 187 Ft-ban állapította meg (az alperes által kimutatott felperesi tartozás 2 178 236 Ft, a felperes marasztalására irányuló kereseti kérelme 1 274 951 Ft, a törzskönyv kiadására vonatkozó perérték: 600 000 Ft).

A fentiek szerint megállapított elsőfokú pertárgyértéket is figyelembe véve és tekintettel a peres feleknek a szerződés érvénytelenségéhez kapcsolódó keresetet érintő pervesztessége-pernyertessége arányára (20-80 % a felperesre terhesebben), valamint arra, hogy a törzskönyv kiadására vonatkozó kereset tárgyában az alperes lett pervesztés, az ítéletábra a Pp. 253. § (2) bekezdés 2. mondatának rendelkezése alapján - a perérték módosulására figyelemmel - a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül pontosította a felek által a Magyar Államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét.

Az ítéletábra a fentebb részletezettek alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - az eljárási illeték összegére és viselésére vonatkozó rendelkezésének pontosításával - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú eljárás perértéke a felperes fellebbezése alapján 2 638 845 Ft (az alperes által kimutatott tartozás: 2 538 845 Ft, a felperes marasztalásra irányuló fellebbezése 100 000 Ft), az alperes fellebbezésével összefüggésben pedig 600 000 Ft (törzskönyv kiadása).

A peres feleknek a fentiek szerint meghatározott pertárgyértékből kiindulva megállapított pernyertessége-pervesztessége arányát figyelembe véve - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (3) bekezdése, valamint az (5) bekezdése és a 4/A. §-a szerint számított ügyvédi munkadíjnak megfelelően - nagyobb pervesztessége tekintettel a felperest kötelezte az alperes javára másodfokú részperköltség megfizetésére a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.

A felperes fellebbezése alapján felmerült, és az illetékfeljegyzési joga folytán az állam által előlegezett illetéket a sikertelenül fellebbező felperes köteles megfizetni az 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 78 § (1) bekezdése alapján.

Az ugyancsak eredménytelenül fellebbező alperes a fellebbezésére az illetéket leróta, ezért erről az ítéletábrának nem kellett rendelkeznie.

Szeged, 2017. június 28.

Dr. Szeghő Katalin sk.

Dr. Lengyel Nóra sk.

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró